ՕՐԱԿԻՐ

40 ՓՐԱ. Կ. ՊՕԼՍԻՍ 40 ՓՐԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՄԹԻՈՏՐԱԿԱՆ

ԵԹ· ՏԱՐԻ 1290 ՇԱԲԱԹ 12 ՇԱԲԱԹ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1873 Ն· Տ· ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4 ԹԻՒ 1046

Ա Զ Գ Ա Ց Ի Ն

Ա յս օրերս դատ մը կայ բացուած Ոսմիկանութեան դատը Բերայի Ամբասիս վարդապետի դէմ, որուն դատախաղն է իր եղբայրը, և դատն է պատահոյ բռնաբարութեան դատ։

Այս դատախազը առիւծ 6–7 ամիս առաջ ազգային կրօնական ժողովոյ առաջնոր հանեց իր դատը։ Հոն բաւական քննութիւն եղաւ, բայց վերջին արդիւնք մը չունեցաւ։ ասոր վրայ դատախազը տերութեան առանը դիմեց։ Հոնկէ Ամբրոսիոս վարդապետը ուղարկուեցաւ իր եղբօրը հետ դատուելու համար։ Պատրիարքական իշխանութիւնը՝ որ իր առանը արդէն քննութեան վրայ եղած դատին եկեղեցական ենթակայն ու դատախազը վերջին անդամ կանչելով իր առանը՝ իր քննութեան արդիւնքը պարտաւոր էր յայտարարել ատոնց՝ կը հրամայէ վարդապետին որ Ոսմիկանութեան դուռը երթայ և իր դատախազին հետ դատուի։

Արդ կամ Պատրիարքական իշխանութիւնը տերութենէ ճանչուած իշխանութիւն է կամ չէ։ Եթէ է՝ ինչո՞ւ իր առանը քննել սկսած դատը առանց իր կողմէն տեղեկագրի՝ ըսկի՞ կը յանձնէ ոսմիկանութեան առանը։ իսկ եթէ չէ՝ որո՞վ երաւամբ այդ դատը այդքան ամիսներ իր առանը քաշքշեց։

Բայց ասկից՝ դառնանք լինդրոյն սկզբանը և հետեւութեանը։

Պատրիարքարանը իր եղբօրը ընտանեկան պատուոյն բռնաբարութեամբը ամբաստանեալ եկեղեցականի մը՝ աչառութիւն ընելով ըսած սկզբան անոր դատախազը 6–7 ամիս կը չարչարէ։ իսկ Բ։ Դուռը դատախազին բողոքին վրայ իսկոյն քննութիւն կը բանայ, և կամ պատուոյ բռնաբարչին և կամ զրպարտչին օրինական պատիժը անօրինել կը վտիտայ։

Արդ դու եղիր կիմայ մահմետական դատաւոր։ տես առանիդ առջև հոյ վարդապետ մը անոր քով կեցած իր եղբայրը որ իր ամուսնոյն պատուոյ բռնաբարութեանը վրայ քննութիւն կը պահանջէ։ լսէ նաև պոռը բողոքը՝ որ Պատրիարքական իշխանութեան իր ձայնը 6–7 ամիս անլսելի թողելուն կը վերաբերի։ դու եղիր կրսեմ մահմետական դատաւոր մը, ի՞նչ կանգնես մըտքէդ և ի՞նչ դատաստան կունենաս Հայոց Պատրիարքական իշխանութեան իր եկեղեցականոյ բարոյականին նկատմամբ ունեցած նախանձախնդրութեան մասին։

Գանք հետեւանքին։

Ենթադրենք որ՝ դատախազին ըրած ամբաստանութիւնը հաստատուեցաւ և վարդապետը քաղաքական օրինաց արբանդրած պատժոյն արժանացաւ, ի՞նչ պիտի ընէ Պատրիարքական իշխանութիւնը։ զայն դատեցէք վարդապե՞տ պիտի ճանչէ, թէ իր կարգէն պիտի լուծէ։ ատակայս չը կայ թէ՝ դատեցէք վարդապետ պիտի ճանչէ, վասն զի վարդապետին ըներանը լեցուն է, նա ուրիշ իրմէ բարձրատեաճան եկեղեցականոյ այդ մասին դէպքերը պիտի դնէ ադգին առջև, այն առեն կրնան նէ՝ ել նայիմ լաբերընթոսին մէջէն։

Արդ՝ որչափ որ Պատրիարքական իշխանութիւնը այս մասին լռոյ վարուի՝ այնքան ազգին եկեղեցականութեան պատիւը օտարոյ առջև խայտառակ պիտի ըլլայ։

Ընդհանրը Ն· Պ· անուն վարդապետի մը Մինջոդիւղ ատն մը մէջէն դողցած շալվին ու դուլպային գրած էվնք։

Այդ դիսադրով անունը կապուած վարդապետը բողոք մ'էր տուեր փոխ։ Տէր Հօր։ Տէր Հայրը այդ բողոքը մեղ ցուցուց և հրաւիրեց որ յաջորդ չորեքշաբթի դատի ներկայանանք։ Այսր վերոյ պատուաւոր վաճառականէ մը ատոր բադրեալ թուղթ մը ցուցինք փոխ։ Տէր Հօր և ըսինք որ՝ յիշեալ վաճառականն ալ հրաւիրէ մեկտեղ, դի վարդապետին բուն դատախազն այն է։ Տէր Հայրը կանչեց Գալուստ պատուելին և վաճառականին անունը նշանակել տուաւ։ յետոյ վարդապետը կանչեր են և այդ վաճառականին անունը կարդացեր են ատոր։ վարդապետը այդ անունը տեսնելուն պէս՝ ես բողոք կամ լինդ իր չունիմ ըսեր և տուած բողոքը ետ է առեր։ անկից ի վեր ոչ կանչուեցանք և ոչ ալ լուսքը լսեցինք։

Հիմայ կը հարցնեմ ձեզ՝ ատով այդ վարդապետը Պատրիարքական իշխանութեան կողմէն պաշտպանուած և իր այդ ընթացքին մէջ քաջալերուած ըլլա՞ր թէ չեղաւ։

Անտարակոյս եղաւ, և սակայն ասով ապացուեցաւ դարձեալ թէ Պատրիարքական իշխանութիւնը եկեղեցականոյ բարոյականի մասին կատարեալ անտարբեր է, որով քաղաքական իշխանութեան միջամտութիւնը լինքնին հրաւիրելով, մեր եկեղեցականոյ ընդհանուր պատիւը սկսաւ խայտառակուիլ օտարոյ առջև։

Լսեցինք թէ՝ Րօպերթեան վարժարանի հայ աշակերտոյ ծնողք միանալով առաջարկութիւն մը կ'ատորադրեն եղեր տա. տնօրէնութիւնն մատուցանելու՝ բռնի կրօնափոխական պատրաստութեանց դէմ բողոքելով։ Ցեռնենք վախճանը սակայն աւելի սպեկ կընէն եթէ տղաքնին շահ· Նուպար վարժարանը ղրկեն։

Մասիս և մասիսեանք առանց պատկառելու դռնէկակ նիստ և Գալաթիա դուռարուս ուզոզ երեսփոխաններուն ամենամեծ մասը ապուշի տեղ դնելով և որպես թէ իրենց ատորադրութեանց յարգը չը գիտցող ձևացնելով՝ այդ 60 երեսփոխանաց հաւատքական առաջարկութիւնը՝ մեկ քանի անձանց հեղինակութիւնը վերընծայել կուզեն· սակայն Մասիս՝ դու չեմ ըսողը թէ՝ այդ հանրագրերն ատորադրողաց մէջ են դրեթէ համայն բարձրատեաճան եկեղեցականք, բ· Դրան հայազգի բարձրատեաճան պաշտօնատարք, անկախ սեղանաւորք և վաճառականք ևն։

Ուրեմն ի՞նչպէս չեմ ամաչեր Մաքսիմ այդ խոստովանութիւնդ լրելով՝ ազգին բարձրաստիճան եկեղեցականները, բարձրաստիճան հայազգի պաշտօնատարները, անկախ սեղանաւորները, առաջին կարգի վաճառականները ևն. ապուշ են ըսել և իրենց ստորագրութեանդ արժէքը չը գնայագդ ցուցնել։ Ատոնք ամենքը իրենց ստորագրութեան յարգը չեն գիտեր և դու միայն գիտես ստորագրութեանդ յարգը։—Ըսենք ուրեմն այդ խելքիդ Մասիս։ Սակայն Մասիս, մեկ հատ մը յականէ յանուանէ ցուցուր ստոնց մէջ՝ որ իւր ստորագրութեան յարգը չը գիտցած ըլլայ. այն ստեն նայինք ինքգինքնիդ ո՞ր կը դանես։

Պ. ՇԱՀՆՈՒՐ ՅԱՐԵԼԵԱՆ ՄԱՏՈՒԻ

Պ. Շահնուր Ալեվեան Մամլոյ վերջին թիւին մէջ, քանի մը խիստ իրաւացի դիտողութիւններ կընէ, Ս. Պատրիարքի ընթացքին և նորա հրաժարագրին վրայ, ինչպէս արդէն հրատարակուեցաւ Օրագրի, մէջ։ վերաքննութեան խարէութիւնը, վերնագրի մը տակ, ինչպէս Ալեվեան Մամլոյ անկողմնակալ ընթացքն ու ազնիւ լեզուն կը սիրենք ու կը յարգենք, նոյնպէս ճշմարտութիւնը կը պահանջէ ըսել թէ անոր թղթակից Պ. Շահնուրի այդ դիտողութիւններուն ամէնն ալ ճիշդ և արդացած չեն։

Պ. Շահնուր Ս. Պատրիարքի հրաժարագրին համառօտ իմաստը մէջ բերելէ ետև կսկսի անոր վրայ խորհրդածութիւններ ընել և կըսէ, ... «ուրիշ ի՞նչ բան կրնայ լինել այս պատրիարքական չարժումն, չըսեմ դատադրութեան, այլ գաղտնի յեղափոխութեան յայտնի մէկ քայլը»։

Ա.յո՛, Պատրիարքական հրաժարման առթիւ, երեսփ. ժողովոյ և ազգին այս չարժումը բողոք մ'է ընդարձակ դատադրութեան մը դէմ, որոյ նպատակն եղած է և է մէկ կողմէն Տաճկաստանի Հայոց Ազգային Գերագոյն իշխանութիւնը (երեսփ. ժողովը) տկարացնել կապել, կաշկանդել, ամուլ և ապարդիւն ընել, և միւս կողմէն անխնայելահաս ժողովրդեան առջև զայն անուանարկել. ամէն մէկ թէմի մէջ Սահմանադրութիւնը չգործադրել և դատաստական երեսփ. ժողովները կազմել չտալով, միմիայն Ազգ, երեսփ. ժողովոյ իշխանութեան դէմ ըմբոստ և իրեն գործիք եղած Պատրիարքի մը ակնարկութեանց հլու և հպատակ առաջնորդները ունենալ, պօլսոյ մէջ աշխարհական և եկեղեցական մարդամեքենայ գործակալներ անուցանել և անոնց ձեռքով չարունակ ժողովուրդն ու եկեղեցականները խարէութեամբ ազգային վերին իշխանութեան՝ երեսփ. ժողովոյ դէմ գրգռելով խռովութիւնները յարուցանել, զայն ազգին առջև անուանարկել, անոր համարատուութեան իրաւունքը պատրիարքին ուրանալ տալ նոյն իսկ ժողովին ու ժողովրդին առջև «ես ձեզի պատասխանատու չեմ» ըսել տալով, և վերջապէս Պատրիարքը անոր առջին դատել չտալու համար, ամէն խարէութիւն, ամէն մի լոց և ամէն մեքենայութիւն ի գործ դնել, Սահմանադրութեան գոյութեան և իրականութեան այս միմիայն և առաջին և գլխաւոր պայմանը՝ առաջին անգամ գործադրել չ'տալու համար. դատադրութիւն մը խիստ ղօրաւոր՝ բայց բարեբաղդաբար բացարձակապէս գործելու երկիւղ ունենալով՝ խարդախական միջոցներով միայն գործել ու յաղողելու յուսով Տաճկաստանի Հայոց Սահմանադրութեան կործանմանը համար ամէն մեքենայութիւններ նիւթող, ազանոնք խորտակելու կարող կամ իր հրապարակեալ անձնատուր չեղող անձինքը դատապարտող, աքսորող և մինչև գերեզմանը հալածող, ինչպէս են Պրուսայի առաջնորդին և վանայ Պօղոս վարդապետին հալածութիւնները, և ազգաչահ կողմնակցութեան թերթերուն չարունակ ընդունած ազգարարութիւնները ու կրած դատապարտութիւնները։ Դատադրութիւն մը խիստ. ընդարձակ՝ որոյ նպատակն եղած է և է մէկ կողմէն Տաճկաստանի հայերը մշտ յետադիմ և խռովեալ վիճակի մէջ ձգել, միւս կողմէն արգելք ըլլալ որ Տաճկաստանէն դուրս գտնուած Հայերն՝ իրենց Տաճկաստանցի եղբարց Սահմանադրական գաղափարներով չվարակեն. և այս ամէնը ազդէն վարձեալ խիստ վարպետ ու տիպլոմատիկոս մարդամեքենայ գործակալներու ձեռօք։

Մեզ այնպէս կը թուի թէ Պ. Շահնուր այս տիեզերական դատադրութեան վրայ խիստ լաւ տեղեկութիւն ունի։ Ցաւալի է որ Պ Շահնուրի պէս ամէն անձինք ալ չեն կարող իրենց չորդին դարձած այս խոշոր մեքենայութիւնները տեսնել.—մեքենայութիւնք՝ որ խիստ պարզամիտ մարդոց միայն աննշմարելի կրնան ըլլալ։

Պ. Շահնուր իրաւամբ կը մեղադրէ զՊ. Պատրիարքը թէ նա չէ յարգած հաստատակամ օրէնքը, այսինքն Սահմանադրութիւնը, և թէ անհրաժեշտաբար, «Պատրիարք մը պարտաւոր է, ազէկ գէշ, պաշտպանել և գործադրել այն օրէնքը՝ որով ինքն ընտրուած է, և որուն պաշտպանն ու հըսկողն է [որչափ առաջն որ այն] օրէնքը ուժ ունի, այսինքն դադրած չէ»։

Ա.յս խօսքերէն կը հասկցուի թէ Պ. Շահնուր՝ ո՛չ միայն վերոյիշեալ «դատադրութեան» այլ և գիշերուան մութով կատարուած իրողութեանց ալ քաջ տեղեակ է։

Երբ 1870 ին երեսփ. ժողովն ամբողջացնելու ձեռնարկուելով իր առաջին նիստն ըրաւ, իր առաջին գործն էր Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը, զի անոր գործադրութեան սկզբնաւորութիւնը չէ թէ հինգերորդ՝ այլ եօթներորդ տարին մտած ըլլալէ զատ, արդէն հինգերորդ տարուընէ անոր վերաքննութիւնը՝ երես. ժողովէն ընտրեալ Ցանձնաժողովոյ մը յանձնուած էր 1868 ին։

Խրիմեան Պատրիարքութենէն երեք տարի առաջ՝ այդ «դատադրութիւնը»։ Սահմանադրութիւնը դադրեցնել ուզելով և Սուլթանին իրատէով ճանչցուած օրէնք մը՝ ուրիշ միջոցաւ չը կրնալ դադարիլը և այս մտքին նոր իրատէի մը անկարելիութիւնը քաջ գիտնալով, զի Հայոց Սահմանադրութիւնն ըսելը՝ ուրիշ բան ըսել չէ՝ եթէ ոչ 400 տարիէ ի վեր Տաճկաստանի մէջ Հայոց վայելած առանին գործոց առանձին անօրէնութեան առանձնաշնորհութիւնն խարդախութեամբ խաթրեց ՊՕղոս Պատրիարքի միմիայն կրօն. և բազմաժողովոյ և տեսչ խորհրդոց և հոգաբարձութեանց կազմութեան գըժուարագործադրելի ըլլալը անոր առջին դնելով և միմիայն այդ մտքին համար վերաքննութեան՝ Բ. Դրնէն հրաման խնդրել տալով 1866 ին. և երբ անոր այդ խնդիրը ընել տուաւ, անմիջապէս Բ. Դուռը Ցանձնաժողով մը դրաւ վերաքննութեան համար, և խառն ժողովով մը վարչութեան համար, մինչեւ գործին բնական ընթացքն եր անմիջապէս միայն հրամանը չնորհելով երեսփ. ժողովոյ յանձնել թէ Ցանձնաժողովոյ և թէ խառն ժողովոյ ընտրութիւնը։ Պօղոս Պատրիարք զայս որ տեսաւ, իր խարուած ըլլալը հասկցաւ, բայց գործը գործէն անցած էր, զայս խիստ մօտէն գիտեմք։ Ա.յդ յանձնաժողովը փոխանակ Սահմանադրութեան անդործադրելի տրամադրութեանց տեղ միայն գործադրելի տրամադրութիւններ մըտցնելու, նորոգ խմբագրեալ ամբողջ սահմանադրութիւն մը բերաւ երեսփ. ժողովին 1868 ին։ Երեսփ. ժողովը իրմէ ընտրեալ նոր Ցանձնաժողովոյ մը յանձնեց սահմանադրութեան անգործադրելի տրամադրութեանց տեղ գործադրելի տրամադրութիւններ բերելու պաշտօնը միանգամայն աչքէ անցուընելով Բ. Դրան Ցանձնաժողովոյ բերած Ծրագիրը։ Խրիմեան Պատրիարք էլլալէն և երեսփ. ժողովոյ ամբողջացման ձեռնարկուելէ ետև՝ վերաքննեալ ծրագիրը ներկայացաւ երեսփ. ժողովոյ. որ թէև դարձեալ ամբողջովին խմբագրեալ Սահմանադրութիւն մըն էր, բայց անոր վրայ պէտք եղած քննութիւնը կատարուելէ ետև, կամ անոր՝ Սահմանադրութենէն տարբերած կէտերը միայն, և կամ ամբողջովին Բ. Դրան հաւանութեանը կրնար ստուգիլ։ Ժողովը նախ «ընդունեց» զայն և իր քննութիւն անոր վրա բաւական յառաջ մատոյց, բայց ետքը ինչ դարձաւ չեմք գիտեր, Ատենապետ էֆէնտին (Օտեան էֆ.) Դ. րոդ նիստի մէջ «յաուկ» առաջարկութեամբ մը ետ դարձուց սկսուած քննութիւնը և իրք նիստ ամբողջ այս ձախող յե-

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն)

Յօդուած ԺԲ։

Ամէն ոք որ ուզէ հրատարակել տպագրութիւն մը, թէ՛ պարբերական եւ թէ՛ ոչ պարբերական, պարտի նախ հրատարակութենէն առաջ տալ տպարանին երկու օրինակ այդ տպագրութենէն, որոնցմէ մէկը պահուի տպարանին մէջ, իսկ միւսը ուղարկուի Ներքին Գործոց Նախարարութեան։ Եթէ տպագրութիւնը ունենայ նկարներ, քարտէսներ կամ նուագներ, պարտի տալ նաեւ այդ նկարներուն, քարտէսներուն եւ նուագներուն օրինակները։

Տպարանին մէջ պահուած օրինակը պարտի ստորագրուիլ տպարանատիրոջ կամ հրատարակչին կողմէ, որ պարտի յայտնել իր անունը, ազգութիւնը, բնակարանը եւ տպարանին գտնուելու տեղը։

Ներքին Գործոց Նախարարութեան ուղարկուած օրինակը պարտի ստորագրուիլ նախարարին կողմէ, որ պարտի յայտնել թէ ինչ թուականի տակ տպագրութիւնը ներկայացուցած է իրեն

. . . Խմբագիր .

Մենք սորոշ դրեալքս՝ թաղեցիք եչնի–Գարուի՝ կը բողոքենք թաղիս թաղական խորհրդոյ Աստուածատ Մարուքէ եֆենտի Ծրենկեանին հակառակ մանադրական ընթացիցն համար՝ այն է :

Ա. Զինքն հրապարակաւ ամբաստանող պաշտօնակցացը դէմ ինքզինք ցարդ պաշտպանել չկարողանայն :

Բ. Ատանց խորհրդոյ մնայամասնութեան և միայն մնացեալ երկու խորհրդականներովն քահային որոշումներ տալն :

Գ. Թաղիս երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութիւնըվհատեցնելով ձրի իլ յաջողին՝ աշակից ունենալով իրեն մէկ երկու ինքնակոչ խնամակալ ազգականութիւնքն՝ և թաղիս ցեղ խնամատար անուն քահանայն՝ որ ինչպես կը լսենք առանց ազգային վարժարանի հաշիւները օրինաւորապէս տալու՝ մեկնած է՝ և. և.

Դ. Եւ այս հետեւութեամբ երկու վարժարանաց ալ իրարմէ թշնամացումը : Որ եթէ մեր բողոքանաց Մարուքէ եֆենտի Ծրենկեան չկարողանայ տալը օրուան միջոցին մէջ գոնացուցէ պատասխան մը տալ՝ այն առեն մենք պիտենք մեր թաղցիական անբռնաբարելի իրաւունքն ի գործ գնելու կերպը և եղանակը :

1873 մարտ 14 Մնամք յարգանօք

եչնի–Գարու Մեծ . խմբագիր Զեզ

բարեացակամ

(Մատրագրութիւնք)

ԿԱՂԱՔԱՑԱՆ

Վերոյիլ Ազգ . ժողովոյ պահպող անդամց մասնական ընտրութիւններն առկէ չարաթէ մը կատարուելու մօտ ըլլալով , ընտրական չարժմանց հետ որ դէն Գաղղիոյ հասարակաց կարծիքն ալ յուզուիլ սկսած է . և այս ա'չ սակաւ իրաւամբ :

Գաղղիոյ դործոց ընթացքը , իրեն քաղաքական մեծ կարևորութիւն ունենալովին հանդերձ , զարմանալի և հետաքրքրական հանքամանքներ ալ միանդամայն ունենալէ աղօտ չէ :

Սակէ երեք ամսոյ չափ յառաջ Հանրապետութեան նախկին նախագահն Պ. Թիէր , կառավարութեան վերջնական ձևը հրատարակելու ժամանակը հասած համարելով , երբ առ այն կը պատրաստուէր , և ահա Բարիզի և Լևոնի երեսփոխանական ընտրութեանց առաջնակարգ արդիւնքներն վրայ հասնելով , Ազգային ժողովոյ միապետական կողմանց կողմանէ պատրաստուած պղպեղները տապալելու գաւերնուն դործազրութիւնը լուծացուին , և առոր տեղ Մաք–Մահոն մարշալ ատին հետ Մայիս 24ի կառավարութիւնը բարձրացուին , զասոնք իրենց գիտմանց կատարմանը աւելի նպաստաւոր նկատելով :

Ասկէ ի վեր երեք ամիս անցած , և պ. Թիէրի նախագահական ամառէն իջնելու առեն ի'նչ որ էր միևնոյն վիճակին մէջ կը գտնուի գարձեալ այսօր Գաղղիոյ կառավարական կացութիւնը :

Մաք–Մահոն մ' րալախան ալ , իրեն վիայեալ օրինաւորութեան և անկեղծութեան համարմանը չ'ուզելով հաւատարիմ գտնուիլ , իւր նախորդին քաղաքական ընթացքը յորդելովը հանդերձ , այսօր այս ալ ի'սկի ժիշդ իր նախորդին նման կառավարական ձևին վերջնական որոշման կողմն դըտնել , իրեն ընծայել ուզուած նախագահական իշխանութեան հինգ տարուան տևողութեան առաջարկութիւնը մերժելով չընդունելուս տրամադրութիւնը հետզհետե ի յայտ բերելով :

Ես ահա ճիշդ Գաղղիոյ կառավարական ձևին վերջնական որոշման խնդրոյ ներքև գտնուած վայրկենին է որ Ազգ . ժողովոյ պոկսող անդամոց երեսփոխանական ընտրութիւններն ալ վրայ կը հասնին , որոց արդիւնքն ալ չ'նուաղ հարբապետութեան դպատասխանուր կը գուշակուին , երանի' թէ սա ալ իր նախորդին ցաւալի հետևանքը չունենար , որոյ նկատմամբ կարի յուզման մէջ է հասարակաց կարծիքը :

Գաղղիոյ արդի կառավարութիւնն ալ ա'չ սակաւ մտատանջութեան մատնուած է այս մասին , որն որ մինչև ցարդ այդ ընտրութեանց թուականը երկարաձգելու չանք կ'ընէր , սակայն եկաւ հասաւ ժամը , որմէ անդին այդ գաւառացոց Ազգային ժողովոյ մէջ ունեցած երեսփոխաններուն թիւը սակաւին ընդերկար պակաս և թերի թողուլը օրինաց բռնաբարութիւն մը կը համարուէր : Ուստի և կառավարութիւնն ալ միայն այն դաւառներուն երեսփոխանական ընտրութեան հրաւանդ ղրկեր է , որոց որ սպասելու պայմանաժամն լրացած էր :

Եթէ երեսփոխանական այս մասնական ընտրութեանց հետևանքը կառավարութեան բաղձանացը համաձայն արդիւնք մ'ընծայէ , չատ հաւանական է թէ անմիջապէս դեռ սպասելու պայմանաժամին չը լրացած դաւառներուն ալ հրաւանդ պիտի ղրկէ , ամենքը մէկէն իրենց պակսող երեսփոխանաց տեղը նորերն ընտրելու , սոյն դաւառներ

ներքեն հրահանգ ընդուներ են ամեն օր սոյն դատաստանի ամեն մէկ նիստին համաձայն առ նուազն 1000 բառէ բաղկացեալ տեղեկագրութիւն մը հաղորդել հեռագրաւ, որն որ օրական առ նուազն 2000 ֆրանքի ծախք մ'ըսել է։

Վերջապէս Գերմանական լրագրաց գրեթէ բոլորն ալ իրենց համար մէկ մէկ թղթակից ղրկելու վրայ են ներկայ գտնուելու համար յիշեալ դատին, որմէ յերևան գալիք յայտնութիւններն որքան գաղղիոյ՝ այնքան Գերմանիոյ համար ալ կարևորութիւն մ'ունին։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐԵՐԱՑԻ ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օր Ծանուցինք թէ Զ. Շերջանակի թաղապետութեան վարչական ընթացքը տեղական լրագրաց ղրաղ մանը գլխաւոր առարկան եղած էր։ Այս անգամ ալ ցաւօք կ'իմանամք թէ յիշեալ թաղապետութեան Նախագահ Տատեան Բարութիւն պէյին և վարչական խորհրդոյ մէջ տեղը, դրծակալաց և պաշտօնավարաց մէկ քանիին վերջին վոխոխութեանցն առթիւ, կարծեաց անհամաձայնութիւն մը յառաջ եկեր է, զոր հետևեալ կերպիւ կը պատմէ Լա Թիւրքի։

Խորհուրդը կը պնդէ թէ նախագահը իրաւունք չ'ունի ինքնին խորհրդոյ հաւանութեամբն իր հրամանաթը ներքև դրուած դրծակալները ոչ հրաժարեցնելու և ոչ ուրիշը պաշտօնի դնելու և իրենց այս պահանջումը՝ թաղապետական կանոնագրին 6րդ յօդուածին վրայ կը հիմնեն, որ իրօք կը տրամադրէ թէ խորհուրդը պաշտօն ունի նախագահին հետ համաձայնութեամբ վարչական ընթացքը անօրինելու։ Այս յօդուածին վրայ կռթնելով խորհուրդը բացատրութիւն ուղած էր նկատմամբ նիւթ եղած անուանումներուն վրայօք Տատեան էֆէնտիէն, որն որ կը պատասխանէ թէ վարչական դրծոց մը նօրինութիւնը արդարև խորհրդոյ կը պատկանի, սակայն այնպէս դրծակալաց ու պաշտօնավարաց անուանումն ու հրաժարումը դրծադիր իշխանութեան բացառիկ մէկ իրաւունքն է, որոյ պաշտօնապէս ներկայացուցիչն է թաղապետութեան նախագահը։

Կը յուսացուէր թէ այս բացատրութենէն յետոյ խորհուրդը լաւ մը ըմբռնած պիտի ըլլար կանոնագրութեան ոգին, և անկէ ձգ ու արդարացը ոգւով մը պիտի գործակցեր նախագահին, վախճան մը տալու համար այն անկարգութեան ու անիշխանութեանը որոց մէջ անկէց յառաջ կը գտնուէր սոյն վարչութիւնը։ Սակայն դժբաղդաբար կ'երևի որ թէ անձնասիրութեան և կամ թէ մեղի անծանօթ պատճառի մը չարժառիթէ մղեալ, խորհրդոյ անդամ էֆէնտիներն նախագահին դործոյը գէմ մէկ մէկ արդելք հանելու ետևէ կը գտնուին, զինքը հրաժարման հարկին մէջ դնելու համար։

Այս մարդոց յառաջ բերած ու պնդած սկզբունքն եթէ անդամ մ'ըն գունուի, այն ատեն պետական խորհուրդն ալ, որոյ պաշտօն ստուգած է ՏԷրութեան դործոց ընթացքը անօրինել պաշտօնէից հետ համաձայնութեամբ, պետական խորհուրդն ալ, ըստ նմին, պիտի ելնէր պահանջելու թէ կանխաւ իրմէն հաւանութիւն չ'առած՝ դրծադիր իշխանութիւնը ոչ զոք պաշտօնի կոչէ, և ոչ զոք պաշտօնէ դադրեցնէ։ Եւ ասի, աւելորդ է ըսել թէ, առողջ դատողութեան և իշխանութեան բոլոր սկզբանց յեղաշրջումն ու խառնակութիւնը կենթադրէ։

Եւ սակայն իշխանական խորհուրդը այս խնամատիւ մտածութիւնը մը դրի առած էլլալով, բաղաքապետութեան ներկայացնելու համար զայն, այս հինգ շաբթի աւուր նիստին կը յայտնէ իր ունեցած դիտաւորութիւնը նախագահին, և կը խնդրէ իրմէն որ յիշեալ դրութիւնը իրեն ուղղուած տեղը յանձնէ։

Տատեան էֆէնտին կը մերժէ իրեն եղած այդ առաջարկութիւնը, դրծադիր իշխանութեան ամենադանկապին և ամենարդար իրաւանցը դէմ եղած ոտնձգիւն անվայել յարձակման մը մասնակից դանուիլ չ'ուզելով։

Ամենէն աւելի բանակարական օրէնսդրութեամբ կառավարուող երկիրներու մէջ անդամ, այսպիսի ընթացք մը անմիջապէս թաղապետական խորհուրդը լուծման կ'ենթարկէ, այս տեսակ ոտնկոխական կարծեաց ու սկզբանց միջոցաւ ՏԷրութեան հիմնական օրէնսդրութեանց խարխլումը կործանել ու քանդել յանդգնելուն համար։

Լևանթ Թայմզ ալ մի ևնոյն լսընդրոյն վրայ խօսելով կը յայտնէ թէ խորհրդոյ այս անդամոյ այս ընթացքը բոլորովին անհրթիթ է, և մէկ իրենց առ հաղաքապետութիւնն մատուցած նեվիք ծպտիան իրենց անկումն ու լուծումը վուխացնելէն զատ ուրիշ բանի չը ծառայեր, զոր Արքին էֆէնտի ընդունելը մերժած ըլլալուն համար, իրեն աւելի չնորհապարտ ու երախտադետ դտնուիլ պարտաւոր են, թաղապետութեան Նախագահն այս վերջին անդամ ալ իրենց մեծ ծառայութիւն մ'ըրած ըլլալով։

Կայսերական կառավարութիւնն առկից յառաջ խնդրել մը երկրաչափները ղրկած ըլլալով Ասիոյ մէջ չինուիլ առաջադրուած երկաթուղեաց ճանապարհն նկատմամբ պէտք եղած զննութիւնները ընելու համար, այս անդամ հրաման ղրկեր է որ նորէն դ. Պօլիա դառնան, առ այժմ Խզմիրն գլխը մինչև Ասարաղը, Խակիշէհիր և Լնկիւրիւ երկրացնելէն զատ ուրիշ երկաթուղւոյ գիծ հաստատելու դիտաւորութիւն չ'ունենալով։

— Լևանթ-Հերալտ կը պատմէ բեռային մէկ քանի փոդոցները հարկելու համար չինութեանց դրծաւորները իրենց առնելիքը չը կրնալով ստանալ, աշխատութիւնին դադրեցուցեր են։

— Պաւիերացի մը քենագէսի մը երկաթուղւոյ շոքեկառքը իր արագ ընթացքին մէջ ուղուած միջոցին կեցնելու համար հնարած նոր մէկ մեքենան, լինչպէս երեկ ծանուցինք, շաբաթշաբթի օր եէտիգուլէի գծին վրայ փորձուելով, յաջողեր է բոլոր ոյժը թողլով սարաշաւ ընթացող շոքեկառք մը կէս րոպէի մէջ կեցնելու։

— Անցեալ օր ցիւանս բանտարկութեան դատաստարաեալ երեք կալանաւորներ բանտէն փախչելու առնուին, մէկը պատին վրայէն վար իյնալով գլուխը կը ջախջախի, իսկ միւս երկուքը որ նոյն տալով աղատած կը կարծէին ղիրեննք, այս անդամ ոստիկանութենէ Սեմէնտիի մէջ կը ձերբակալուին։

— Ռուսական շոգենաւ մը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 12ին միջոցները Վոլգայի ծոցը ի վեր երթալու միջոցին, ետևը կապուած փոքրիկ նաւակ մը հովին սաստկութենէն կը չրջի, զոր տեսնելուն պէս Մուքաուեէվի նաւապետն զրահաւոր քորվէթը, իսկոյն մակոյկ մը օդնութեան ղրկելով կ'ազատէ խեղճ նաւավարը անխուսափելի վտանգէն։

— Վերջին փոթորիկներու միջոցին ծովու վրայ դտնուող փայտ և ածուխ բեռցող շատ մը նաւերուն կորստեանը վրայ մայրաքաղաքիս մէջ ալ ատոնց գիներն բաւական բարձրացած ըլլալուն պատճառաւ, կառավարութիւնն առ այս դարման տանելու նպատակաւ հրամաններ ղրկեր է Սև ծովու եզերեայ քաղաքաց գայմագամներուն որ կարելի եղածին չափ դիւրութիւններ ընծայեն իրենց նաւահանգիստներէն կ. Պոլիս ղրկուելու համար եղած փայտի և ածուխի փոխադրութեանց։

— Բունաց պատրիարքը կը լսեմք թէ հինգշաբթի օր մատուցեր է իւր հրաժարականը։

— Մեծ նպարզոն յառաջիկայ երեքշաբթի օր Սաենիայի ապարանքէն իւր պօլոյ ապարանքը պիտի իջնէ։

— Զօրեքշաբթիէն հինգշաբթի լուսնալուս դիշերը ժամը 4ին միջոցները Ղալաթիա Քարաքէյ ըսուած տեղը մեծաճառի մը խանութէն պատահած հրդեհի արկածին, տակաւին դուրսէն օդնութիւն չը հասած, քօնսթանթինիի և Ընկերութեան ծախու հանած

շինջուիցիզի բաւած քիմիական լրհա-
նին չնորհիւը առաջքն առնուեր է վա-
սըն դի յիշեալ ընկերութեան տնօրէնը
որոյ վաճառանոցը այդ կողմերը կը
գտնուի, հրդեհն իմացածին պէս իս
կոյն իւր բեռնակիրներէն մին կռնակը
լրհան մը տուած յիշեալ տեղը կը ղրր
կէ, որն որ յայղողելով հրդեհը մարե-
լու, ղալաթիոյ այդ թաղն ալ մօտա
լուտ վտանգէ մը կ'ազատի։

— Երկաթուղւոյ գործակալը, որն
որ ամուսնացեալ և զաւակայ տէր ան
տահեր են, կ'երևի թէ յիշեալ քաղ
քին մէջ հրձիգներու դաղտնի ընկերու-
թիւն մը կայ, որն որ քաղքին այլ և
այլ թաղերը կրակի տալուն մէջ կը
վնասէ իւր շահը։ Այս կարծիքը կը
հաստատուի ջիւռնիոյ լրագրաց մէ-
կուն տուած հետեւեալ տեղեկութեամ-
բը, որ կը ծանուցանէ թէ երկու չա-
րագործներ, կաղի մէջ թրջուած լաթի
կտորուանքէ ծրարով մը հին տուն մը
կրակի տալու վրայ գտնուած վայրկե
նին՝ գիշերապահը վրայ հասնելով վը-
տանքը կ'արդիլէ, սակայն չարագործ-
ները փախչելով անհետ կ'ըլլան։

— Ջիւռնիոյ շրջականերէն դիւղա-
ցի մը գարի տանելով ջրաղացք մը ա-
ղալ տալու, անիւներուն դառնալու
շարժումը նկատած տանէն յանկարծ
ջրաղացքը դարձնող առուակին մէջ
կ'իյնայ և անուոյն տակը երթալով ա-
նհետանայ։ Ջաղացպանը իմանա-
լով թէպետ իսկոյն օդնութեան կը հաս-
նի, սակայն ջուրին մէջէն խեղճին ճըմ-
լուած դիակը կը հանէ դուրս։

— Ընկիւրիի մէջ ալ ահագին հըր-
դեհ մը պատահելով, բազմաթիւ տու-
ներ ու վաճառանոցներ հրոյ ճարակ են
եղեր, սակայն մարդասան տեղեկու-
թիւնները դեռ հասած չեն։

— Չէրքէզներն Հետղհետէ Տաճ-
կաստան դաղթելով ընակութիւն հաս-
տատելու վրայ են, այս անդամ ալ 20
չէրքէզ ընտանիք, ընդամէնը 120 ի
չափ հոդի Տիարպէքիրի կողմն անցնե
լով հոն հաստատուեր են։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԳԱՂԴԻԱ

Բարիզ 2 Հոկտ.

Բէրիկէոյի քաղաքապետին օդնա-
կանը իւր պաշտօնէն երկու ամսու
համար դադրեցաւ, ասոր քաղքը տըր-
ուած կոչունքին մէջ Թոյլ տալուն
համար որ պ. կամպէթթա այդ լեղուաւ
առեներեսութիւն մ'ընէ, առանց ա-
տոր դէմ բողոքելու։

Պ. Թիէր իւր 'ի Հելվետիա ըրած
ուղևորութենէն քաղաքավերադարձաւ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

Էնկիւրիէն հասած հեռագիր մը կը
ծանուցանէ թէ եօղկաթի մէջ ցորենի
գնոյն բարձրանալուն առթիւը ծանր
խռովութիւն մ'ելեր է, որոյ մէջ տասն
և հինգ հոգի սպաննուեր, և յիսունի
չափ անձինք ալ վիրաւոր են։

— Ջիւռնիոյ մէջ անցեալ չաբթու
հէտզհետէ նորէն հրդեհի դէպքեր պա-
տահեր են, կ'երևի թէ յիշեալ քաղ
քին մէջ հրձիդներու դաղտնի ընկերու-
թիւն մը կայ, որն որ քաղքին այլ և
այլ թաղերը կրակի տալուն մէջ կը
վնասէ իւր շահը։ Այս կարծիքը կը
հաստատուի ջիւռնիոյ լրագրաց մէ-
կուն տուած հետեւեալ տեղեկութեամ-
բը, որ կը ծանուցանէ թէ երկու չա-
րագործներ, կաղի մէջ թրջուած լաթի
կտորուանքէ ծրարով մը հին տուն մը
կրակի տալու վրայ գտնուած վայրկե
նին՝ գիշերապահը վրայ հասնելով վը-
տանքը կ'արդիլէ, սակայն չարագործ-
ները փախչելով անհետ կ'ըլլան։

— Ջիւռնիոյ շրջականերէն դիւղա-
ցի մը գարի տանելով ջրաղացք մը ա-
ղալ տալու, անիւներուն դառնալու
շարժումը նկատած տանէն յանկարծ
ջրաղացքը դարձնող առուակին մէջ
կ'իյնայ և անուոյն տակը երթալով ա-
նհետանայ։ Ջաղացպանը իմանա-
լով թէպետ իսկոյն օդնութեան կը հաս-
նի, սակայն ջուրին մէջէն խեղճին ճըմ-
լուած դիակը կը հանէ դուրս։

— Ընկիւրիի մէջ ալ ահագին հըր-
դեհ մը պատահելով, բազմաթիւ տու-
ներ ու վաճառանոցներ հրոյ ճարակ են
եղեր, սակայն մարդասան տեղեկու-
թիւնները դեռ հասած չեն։

— Չէրքէզներն Հետղհետէ Տաճ-
կաստան դաղթելով ընակութիւն հաս-
տատելու վրայ են, այս անդամ ալ 20
չէրքէզ ընտանիք, ընդամէնը 120 ի
չափ հոդի Տիարպէքիրի կողմն անցնե
լով հոն հաստատուեր են։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԳԱՂԴԻԱ

Բարիզ 2 Հոկտ.

Բէրիկէոյի քաղաքապետին օդնա-
կանը իւր պաշտօնէն երկու ամսու
համար դադրեցաւ, ասոր քաղքը տըր-
ուած կոչունքին մէջ Թոյլ տալուն
համար որ պ. կամպէթթա այդ լեղուաւ
առեներեսութիւն մ'ընէ, առանց ա-
տոր դէմ բողոքելու։

Պ. Թիէր իւր 'ի Հելվետիա ըրած
ուղևորութենէն քաղաքավերադարձաւ

ԱՒՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

Վիէննա 2 հոկտ.

1858ի վոխառութեան (Քրէտի Լօզ)
վիճակահանութենէն 423 սերիին 32 թիւը
առաջին չահը, նոյն սերիին 89 թիւն
ալ երկրորդ չահն ստացաւ։

Բրաքօվիա 2 հոկտ.

Զարթօրիսքի իշխանը կառավարու-
թեան մօտ պաշտօն մ'ընդունեց։ Իշ-
խանին այս որոշումը Աւստրիոյ մէջ մե-
հոյի աղդայնութեան վերականդ-
մանն ստացած ապահովութեան արդ-
իւնքն է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պէռլին 2 հոկտ.

Դրամական բոլոր հրապարակներն
ալ ընդհանրապէս բարւոքելու վրայ
են։

Բօղէն 2 հոկտ

Եկեղեցւոյն տումարներն ոսոիկա-
նութիւնը վերցուց մեծաւորը ապօրինի
կերպիւ հոդ հաստատուած ըլլալուն
պատճառաւ։

ԱՆԴԼԻԱ

Լօնտրա 2 հոկտ.

Երէկ 139,000 ոսկի դրկուեցաւ Ամ-
մերիկայ։ Օսմանեան նոր վոխառու-
թիւնը պօրսային վրայ ընդհանրութեանդ
հանդիսելու վրայ է, դոր մասամբ իւրք
վարնայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը
յարուցած է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Զալաթիա 21 սեպտեմ.

Ատենէ մ'ի վեր է թէ թերթեր-
նուս միջոցաւ տեղւոյս դրամական կա-
ցութեանը վրայ տեղեկութիւններ հա-
ղորդելէ ետ կեցանք, պատճառը դէպ-
խաւորարար հրապարակին վրայ ու-
շադրութեան արժանի իրողութիւն մը
չը դտնուիլն, և դնոց ընթացքն ալ
ամէն ատեն է կատարեալ անշարժու-
թեան մը մէջ դտնուիլն եղած ը. ինչ-
պէս որ մեր շարունակաբար հրատա-
րակած դնոց ցանկէն յայտնի կ'երևի,
մանաւանդ անցեալ չաբթու, որ յա-
ճախ տներու առթիւ և Եւրոպայի հետ
հեռագրական հաղորդակցութեան ընդ-
հատմանը պատճառաւ դործերը բոլո-
րովին դադրած էին։

Դժբաղդաբար այս չաբթու այնպէ-
սի յուզման տեսարան մը ներկայացուց
մեր դրամական հրապարակը, ուր ա-
մէն պատահած դլխաւոր դէպքերն
դնոց ընթացքին բարւոքմանը հակա-
ռակ կողմը դտնուեցան։

Ամերիկայէն հասած ձախող դիպաց
և սնանկութեանց լուրերը, և Անդղիոյ
պանքային ալ իւր դրամադղէզը յան-
կարծ 0/0 ին 5 ի բարձրացնելը տխուր

տպաւորութիւն մ'ըրին մեր հրապարակին վրայ, ուր արդէն անստուգութիւնն ու վախը տիրած էր։ Հակառակ քանի մը սեղանաւորական մեծ տուներուն մերթ ընդ մերթ հրապարակին վրայ կատարած Արժեթղթերու մեծագանակ գնումներուն։ Արդարև Սեպտեմբերի տագնապը, լինչքան ալ սաստիկ ըլլայ, ընդ երկար տեւելու բնաւ երկիւղ մը չ'ընծայեր, որովհետեւ Միացեալ-Նահանգաց դրամական և առեւտրական չահերը չ'են ներեր որ այսպիսի տագնապ մը երկարի, որով հետեւաբար կառավարութիւնն ալ անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ, և կը յուսացուի թէ յաջողած ալ է ատոր առաջքն առնելու, և Պօրսային բացուելուն լուրն ալ բաւական կը հաստատէ թէ վատահութիւնը նորէն հրապարակին վերադարձ սկսած է։

Եւ սակայն այս ձախողուածոց ամենէն տխուր կողմը՝ Օսմանեան նոր փոխառութեան արժէթղթոց չվաճառուելուն հանուելու միջոցին եղած պատահման ղուգադիպութիւնն է, որով ատորագրութիւնը ոչ-քաջալերիչ և անյաջող պարագայներու մէջ տեղի պիտի ունենայ։ Նկատողութեան առնելով նաեւ այն արդելքն ու դժուարութիւնը, ինչպէս քիչ մը վերը հրատարակուած Լոնտրայի մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէր, ղոր յարուցած է վարնայի եւ կամաուղեաց Ընկերութիւնը, բողոք մը ուղղելով Լոնտրայի Պօրսային անօրէն ժողովին, թէ մինչև որ Օսմանեան կառավարութիւնը յիշեալ Ընկերութեան չահուցը ապահովութեանը համար պարտաւոր մնացած անդամնալ հաշիւները չը կարգադրէ՝ Օսմանեան նոր փոխառութիւններ յիշեալ Պօրսային մէջ չ'ընդունուին։

Զ'նենք գիտեր թէ ինչ պատասխան տուած է այս մասին Լոնտրայի Պօրսային անօրէն ժողովը, բայց ինչ որ ալ պատասխանէ, սա կարի ստոյգ է թէ Մարսէյի դէմ եւեան եկած այսպիսի ծանր բողոք մը, մանաւանդ ասանկ փափուկ պարագայներու մէջ բաւական արդելք ու ձախողուած մը կը համարուի նոր չվաճառութեան յաջողութեանն ու ընդունելութեանը դէմ։

Այսու հանդերձ այս նոր փոխառութիւնն ալ իւր չահաւոր պայմանն ունի, որն որ իրեն ընդունելութիւն գտնելուն մեծապէս կրնայ նպաստել։ Սրվաճառութեան եղնելիք գինը որ 58 1/2 ի որոշուած է, 292 1/2 ֆրանքի հաւասար արժողութիւն մը կ'ընծայէ, և որովհետեւ 6 0/0 տոկոսի և 1 0/0 դէնսաւորճարի պայմաններն ճիշդ միևնոյնն են հրապարակին վրայի ամենէն յարդի ու չահաւոր համարուած փոխառութեանց մէջէն 1869ի, կամ ինչպէս կ'ըսեն, Բինարի փոխառութեան պայմաններուն, որն որ իւր ունեցած 323 ֆրանք գինէն այսօր 397 ֆրանքի ինկած է, հետեւաբար համահաւասար պայմաններով եղած այս երկու Արժէթղթոց չվաճառութեան գնոց այդ տարբերութիւնը նոր փոխառութեան յաջողութեանը մեծ հաւանականութիւն մը կ'ընծայէ, և կը յուսացուի թէ բաւական ստորագրողներ պիտի կարենայ գտնել, եթէ մինչև յառաջիկայ չորեքշաբթի ալ առձեռն դրամի վճարը լինչ առատութիւն մը տեսնէ մեր հրապարակը, որոյ նուազութեանը պատճառաւ տոկոսը չափազանց կերպիւ մինչև 21–22 0/0 բարձրացած կը գտնուի այսօր։

Դրամատանց բաժնետոմսերը, որոնք դրամազեղչին 13–14 0/0 եղած տեղն իսկ լքեալ վիճակի մը մէջ կը գտնուէին, տոկոսին այսպէս չափազանցօրէն բարձրանալուն վրայ բոլորովին ինկան, ինչպէս կը տեսնուի՝ ի տարև հրատարակեալ գնոց ընթացքին մէջ, որոնց բոլորն ալ անուանական, և ծախելու համար առաջարկուած վերջին գիներն են, առանց գնողմը կարենալ գտնելու։

Իսկ Ընդհ. Պարտուց Արժէթուղթը, առայժմ բարձրանալու հաւանականութիւն մը չ'ընծայելէն զատ, անկման հակամիտութիւնը երթալով զօրանալու վրայ է։ Պօրսան այսօր 54·25 ի բացուելով, կարծես այս գինն ուրիշ անգամ մ'ալ չը կարենալ տեսնելու յուսով, ահագին քանակութեամբ վաճառուածներ ակսան տեղալ, որով Արժէթղթին գինը մինչև 53·32ի ձգելեն, վերջէն մինչև 53·38ի դարձեալ բարձրանալով։

Հրապարակին վրայ ապահաւորքը մեծ է, յուզմունքը վերջին ծայր հասած է ամեն կողմ անստուգութիւն կը տիրէ, որով անկարելի եղած է որոշ կարծիք մը յայտնել այս մասին։

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օամ. ոսկի 100 ղշ. ի հաշուով

	ղշ.	Փղ.
Անգղ. ոսկի	109	12
Դաղղ. »	87	10
Բօլ	89	10
Բարպօն արծաթ	17	—
» Թղթադրամ	14	28
Ռրբմից	51	22
Ձերմակ մէճիա տարբ.	101	15
Հինգնոց	103	30
Մեթալիք	104	—
Գվինէ	120	10

Վիէննա 2 Հոկտեմբեր

Բուժէլի Արժ. հին	Ճշ.	61 · 65
» » նոր	»	— · —
Ռրէսլ Օսթրօ-Թիւրք	»	37 · —
Գանք Օսթրօ-Օթօման	»	60 · 50
Աճիօ	»	108 · 40
Փոխանկգիր Իլոնտր եռամ.	»	113 · 85

Լոնտրա 2 Հոկտեմբ.

Անգղ. Արժ.			92 5/8 3/4
Օամ.	» բաց		49 3/4 7/8
	գոց		49 1/2 3/8
» փոխ. 1869ի			58 3/4–
» » 1871ի			66 3/4
Գանք Օթօման			14 1/2 3/4

Բարիզ 2 Հոկտեմբերը

Գաղղ. Արժ. 3 0/0		57 · 95
Իտալ. » 5 0/0		61 · 95
Օամ. »		50 · 75
» փոխ. 1869ի		310 · —
Փոխառ.		93 · 40

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Լիվըրուլ 1 Հոկտեմբերը

Բամպակ Միտլ Օրլէան	9 1/8
» Լաւ Օրլէան	6
Ամերիկայ վաճառք հակ	12000
Ընթացք հրապարակին հաստատուն	

Լոնտրա 1 Հոկտեմբերը

Ափիոն	23
Մօհէրը	35
Հոլանտայի չաքար	30 3/4
Մետաքս	23
Ճէհրի	6 · 5
Դրամատեղչ	0/0 5

Նիու-Եօրք 1 Հոկտեմբերը

Բէթրոլ կաշ	17 1/2

ԱԶԴ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ընկերութիւնս որ ինչպէս ասկից առաջ ծանուցուեցաւ, անպատճառ 1 էն ի վեր բացուած է, 1000 բաժինէ կը բաղկանայ, և նպատակն է բաժանորդներէն ամէն ամիս հատաքած դումարով բաղդ (լոտ) ունեցող բաժնեթուղթեր գնել, վիճակահանութենէն զարնելիք բաղդին հաւանականութեանն սպասելով։

Բաժանորդագ մէկ Օսմ. ոսկի նախնական տուրք տալով, ամէն ամիս ալ կանխիկ մէկ քառորդ Օսմ. ոսկի պիտի վճարեն չարունակ 5 տարի։

Վիճակահանութենէն զարնելիք բաղդը բաժանորդագ մէջ բաժնուելէն զատ հինգ տարիէն վերջն ալ ընկերութիւնը լուծուելուն՝ իւրաքանչիւր բաժանորդ իւր վճարած սակին համեմատ մնացորդ նորէն եւս պիտի առնէ։

Տնօրէնութեան տեղն է Պոլիս Ֆինճանճըլար ճատէսի Եուսուֆեան խանի դիմացի կարդը Պետրոս Էֆէնտի Բափաղեանի վաճառատունը թիւ 34։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնել ուզողը վերոյիշեալ վաճառատունը պէտք է դիմէ։

Նախագահ
Բաժանորդական Ընկերութեան
Սարգիս Աբրահամեան

Պատիւ ունիմ արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու՝ որ դրամական ամէն տեսակ առևտրոյ համար մեր բացած Դրամատան մէջ խիստ չահաւոր պայմանօք և բուն Պօրսայի դներով փոխանակութիւնք կըլլան թէ թուրքիոյ և թէ օտար տէրութեանց այլեւայլ արժէթղթոց և լրներոյ կարիններուն նոյնպէս Պատաղեայ մետաղեայ դրամոց վաճառք։

Կը ծանուցանեմք նաև թէ մեր յայտարարութեանց համեմատ արտադրած 100ական բաժինէ բաղկացեալ Առաջին երկրորդ երրորդ և Չորրորդ Շրջաբերութեանց բաժնեթղթերն ամբողջապէս վաճառուած ըլլալով, այս անդամ Հինգերորդ Շրջաբերութիւն անուամբ նոր բաժնեթղթեր արտադրած եմք, որով ուզողը կրնայ ամմանական մէկ ու կէս Արծաթ Մէճիտիէ վճարքով երեք տարուան միջոցին տէր ըլլալ մէկ Րումէլիի երկաթուղւոյ և մէկ Պուքրէշի փոխառութեան բուն արժէթղթոյն, և դարձեալ. երեք տարի չարունակ մասնակցիլ մեծագումարդևներ չահող 200 հատ Արժէթղթոց 33 անգամ քաշուելիք վիճակահանութեանց։

Մանրամասն տեղեկութիւն առնել ուզողք կրնան դիմել մեր Դրամատունը։

Տէմիրգափուլեան և Ջօզանեան ընկ.

JOB

ԲՈՒՆ ԺՕՊ

Սիկարի թուղթ

կը ծախուի չամուր դնով Եօրկիատի խան թիւ 8 Պազմչ—Գալաթա։ Շատ դնողներու համար բաւականչափ կըլլայ։

Ա Զ Դ

Մեծապատիւ Գ. Ճիվանեան Բժիշկ Ակռաբոյծն նոր տեսններս բարիշէն վերադառնալով պատիւ ունի ծանուցանել Արդյ Հասարակութեան, որ իր տունը այժմ հաստատած է Պէշիկթաշ Մեծ վողոց Թրամվէյի երկաթուղւոյն վրայ։

Առողջապահութեան կարևորագոյն կանոններուն մէկին է բերնի առողջութիւնը և մանաւորապէս ակռաներուն լանամատարութիւնը։ Եթէ մէկը այս օգտակար կանոնը չգիտնալով իր ակռաներուն ջնասակար դեղեր գործածէ՝ անոնց ապրուելուն և բոլորովին թափուելուն պատճառ կ'ըլլայ։

Մեծարգոյ Գ. Ճիվանեան՝ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց առաջքն առնելու այն պահպանողական կերպն ունի՝ որ քանիցս յաջողած և հաստատութիւն գտած է։ Իւր ամէն գործողութիւնները դիւրին են և ցաւ չեն տաբեր. բազմաթիւ են նախ բարի և ապա Պօլսոյ մէջ ըրած վորձերը որ իր անունը համբաւեցին։

ԲՈԼՈՐ ՑԱՒՈՑ ԱԿՌԱՑ ԵՐԸ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ։ —Բոլոր և ցաւ ունեցող ակռաները բոլորովին կ'առողջանան դեղով, կը վերուին նոր հնարքով մը և մինչև 20 տարի կը դիմանան այնպէս որ ոչ ոք կը պարտաւորի քաշել տալ Թանկագին գործիքները՝ որոցմէ դրեթէ կախնալ է կատարեալ առողջութիւն։

ՆՈՐ ՑԱՒՈՒ ԿԸ ՇԻՆՈՒԻ։ — Արդէն քաշուած ակռացներուն տեղը մանուածք եղանակաւ մը նորեր կը դրուին որ բնական ակռայից պէս ճաշակելով՝ ամէն տեսակ կերակուր կատարելապէս կը ծամեն, թէ՛ դեղեցկութեամբ տեսքէ՛ գիմացկուութեամբ բնականներն չեն զանազանուիլ։

Տղայ ու ծեր բոլոր ակռաները կը չտկուին գրեթէ ցաւ և յատուկ միջոցաւ մը։

Բերնին ծանուած կամարը որ վտանգէ կամ դէպ ի ախտ բոլոր կուգայ, մշտօրէն իրեն ու ակռին վնասը կը դանէ։

Կը գտնուի բաց՝ ի կիւրակէ՝ ամէն օր ժամը հինգէն մինչև տասը մէկ քառ տասնակաց, և հինգշէն առաջ ուզողին տունը կերթայ անվ ճարեամբ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԺՕԶԷՖ ԿԱՌՆԻԿ

ՄԿԶԲՈՒՆՔ

ԲԱՂԱՐԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Թարգմանեաց՝ ի Գաղղիականէ

Կ. Ս. ՒՒԹՒՒՃԵԱՆ

Ի պէտս Ազգային վարժարանաց

Կը ծախուի Մասիսի դրատնեակը և ամէն Հայ դրավաճառաց քով։ Գինն 10 ղրուշ։ Վարժարանաց համար հարիւրին 20 ղեղջ։

ՐԻՀՊԻՐԻ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻՒՐՔԻ

ՔԹԱՊՂ ԹԱՄԸ

ԳԱՎԱՑԻՏԻ ՍՐԱՊԻՅԷ

կրթութիւն տանկերէն լեզուի ա-

նուն դասագրքիս յառաջարանութեանը մէջ խոստացած ես կատարեցի՝ Առաջնորդ Թիւրք։ լեզուի, անուամբ տասներկու հատոր դասագիրք յօրի նելով, որոնցմէ սոյն իններորդը առաջին անգամ հրատարակած ըլլալով կը նուիրեմ Ազգ. մանկատոյն։

Կը ծախուի 10 դահեկանի. Պարագան և ամէն Հայ դրավաճառաց քով։

Պ. ԳԱԼԷՊՃԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՃԱԿԻՆ

Գ Ա Ղ Ա Տ Ի Ո Ց

Աչխատութեամբ

Նախանձաւոր Պօղոս վարդապետի

Գ. Աչխատութիւն Հեղինակին

Կը գտնուի ամէն դրավաճառաց քով և կամուրջին գլուխը Պարագան դին երեք ղրուշ։

ՌԻՒՅ ՊԼԱՍ

ԵՂԵՐԳ

ՎԻՐԳՕՈՒ ՀՒԿՕՅԻ

Թարգմանեց

Ռ Ո Ւ Ս Ի Ն Ե Ա Ն

Հաճութեամբ Հեղինակին

Կը գտնուի ամէն դրավաճառաց քով։ դին կէս արծաթ մէճիտ։

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Կ Ա Մ

ԱՂՈՒՍՏՈՍ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

Ց. ԱՐՇԱԻԻՐ

Երկրորդ տպագրութիւն

Երիտասարդաց կրթութեան և ընտանիքներու վերանորոգման նուիրեալ այս օգտակար գրքին Ա. տպագրութիւնը քիչ ատեր ժէջ սպառած ըլլալով երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայեալ կը ծախուի Հայ դրավաճառաց քով։

Գինն 4 ղրուշ

ՕՐԱՑՈՑ

1874 Թուականին

Ց Օ Ր Ի Ն Ե Ա Լ

Յերեմիա Քահանայէ Խասգիւղի

կը ծախուի ամէն դրավաճառաց քով՝ ի Հաչիւ Հեղինակին։

ի Գին 40 փող։

ՏԸՐ ՆԻ ԳԱՏԱՍԱՆՆԱՏՈՒ
ՕԳՈՒԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ
ԵՈՒՍՈՒՓԵԱՆ ԽԱՆ
ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ Թիւ 7